

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — — — — — 3 frt — kr.
Félévre — — — — — 1 frt 50 kr.
Negyedévre — — — — — 1 frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)
Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

A lap megjelenik minden kedden.

Sötét pont a „felvilágosodás” századában.

Ugyan mi lehet az?

Eltalálása mindenestre nehéz, mert sok ily sötét pont van a nagy „világosság”-ban.

De van mégis egy, a mely talán a legsötétebb, mert nem állja meg helyét sem az erkölcs, sem a lelkiismeret, sem az ész, sem a törvény ítélőszéke előtt és ennek dacára mégis fennáll, sőt menti a közvélemény.

Am a sajtónak, a mely a valódi világosságot van hivatva terjeszteni és a téves közvéleményt jobb irányba terelni, kötelessége minduntalan reámutatni e sötét, fekete pontra s tiltakozni fennállása ellen.

A magyar sajtónak pedig fokozott mértékben kötelessége ez, mert e sötét pont — az erkölestelen párbaj mania — talán seholy sem oly nagy, mint épen hazánkban.

Ezt a kötelességet akarjuk teljesíteni, midőn e büntényt — mert másnak alig nevezhető — a józan ész ítélőszéke elé állítjuk és egész erőnkől tiltakozunk gyakorlása ellen.

Amily bizonyos az, hogy az önfentartási jog az embernek legelső joga: ép oly kétségbevonhatatlan, hogy a támadás, mely szükség esetén kívül másnak élete ellen intéztek, az ember első jogának sérelméül, az ez ellen irányuló legfőbb büntényül tekintendő.

Ugy de, ha másnak élete ellen törni büntény, nem kevésbé bünyös cselekedet, felebarátunk életét szükség esetén kívül halálos veszedelemnek kitenni.

Miként a gyilkosság bűn másnak élete ellen, úgy az öngyilkosság büntény saját énünkkel szemben.

Ha az öngyilkosság büntény, nem kevésbé bünyös cselekedet magunkat a halálos megsebesülés, vagy épen a biztos halál veszélyének kitenni.

A párbaj (kettő közötti bajvívás) tehát vétség a bajvívónak saját és küzdőtársa élete ellen, mert mindkettőjük életét a halál veszélye elé állítja; miért is része van egy a gyilkosság, mint az öngyilkosság gonoszságában.

Ezen büntény gonoszságát nem szünteti meg azon balhiedelem, hogy a párbaj egyedüli védőfegyvere a becsületnek. Mert hisz egyáltalán

ezredek tanubizonyságot, hogy nem volt igazatok.

Mult szombaton, márczius 19.-én két század ötvenöt év merült el a feledékenység nagy tengerébe, hogy egy ember meghalt.

És nézzétek! Ime él! És cselekszik. Itt van közöttetek. Nem halt meg!

Kétszázötvenöt év mulva feltámad egy lelkes csoportban, a mely életét folytatja, küzdelmét vivja, új korban, új viszonyok között s új fegyverekkel, de a régi lelkesedéssel.

Kérditek, ki az?

Igaz. Ezt a napot nem mindenki tartja az eszében. A halhatatlanság tehát még sem teljes a földön.

Vannak akadályai is a halhatatlanságnak. A halandóság. A feledékenység. A megfélemezés — halhatatlanokról.

De nem mindenütt. És ez a megmentője a halhatatlanságnak a földön.

Vannak halandók, a kik a halhatatlanságból élnek. Tetteiken lelkesülnek. Műveiket folytatják és a feledékeny kornak oda kiáltják: Ime nézzétek: a kiról azt hitétek, hogy meghalt, nem halt meg, él, itt van közöttetek.

nem mondható védőfegyvernek, legkevésbé pedig egyedülnek.

A párbajban okozott vérontás ugyanis és az azt követő ítélet: most én becsületes ember vagyok, semmi-féle észszerű összefüggésben nem állanak egymással; ez összefüggés csupán képzeleti. A mint másoknak beszéde becsületes nem tehet, úgy a párviadalban kapott kék folt becsületet nem szerez.

A kard szur, vág, a pisztoly sebez s öl; de a mi szur, vág, ami sebez és öl, annak döntő szava nincs az igazság, becsület és jog megítélésében, — a párbajban ép oly kevésbé, mint a háboruban. Balhiedelem tehát, mely a párbajt ítélő bírónak teszi becsület dolgában. Lehet, hogy a legbecsületesebb győz s a legbecsületesebb vész el s megfordítva. Ugyanazért a józan ész tiltakozik az ellen, hogy a kardéle becsületbíróvá tétessék csupán azért, mert szabdalni tud.

De az emberek egyszer s mindenkorra abban állapodtak meg, hogy a becsület körül felmerült egyenetlenkedéseknek párbaj vessen véget s ezen közmegegyezés ép oly érvényben tartassék, mint bármely más, vetik ellen a párbajnak mindig

Az 1637. évben egy nagy ember végrendekezik. „Mindenekelőtt — így hangzanak a kezdő sorok — teremtető, megváltó Istenemnek teljes szivemből hálát mondok, hogy engem, a legméltatlanabb férget, ki az örök kárhozatot ezerszeresen megérdemeltem volna, végtelen irgalmából a róm. kath. egyház kebelébe fogadva, csodálatos gondviselésével vezérelt és földi javakkal is elhalmozott. Alázattal leborulva, az irgalmas Isten-től bűneim és mulasztásaim bocsánatáért esedezem. Együttal az Üdvözítő érdemeire, a boldogságos Szűz és mindenszentek közbenjárására támaszkodva, könnytelt szemekkel kérem, ne vegye el tőlem szent lelkét; miként ifjúságomban oktatott, vénségemben és aggkoromban se hagyjon el, úgy irányozza szolgálatára lelkemet, hogy örök boldogságot biztosíthassam.”

Kérditek ki ez?

Hazánk egyetemére vonatkozólag irodalomtörténetünk elsőrangú írója, Toldy ezt mondja:

Pázmány Péter a mai könyvnyelv megteremtője, a ki a regibb kort befejezte s újat kezdett meg, főmunkája a mindenre kiterjedő tudománynak s páratlanul hathatós előadásnak oly bámulandó műve, melynek vér nélküli diadala sikeresebb volt mint a Ferdinándok harmincz éves háboruja.

TÁRCZA.

Egy nevezetes évforduló.

Ember sorsa: születni, küzdeni, meghalni és — elfeledtetni.

Az idő, ez a kifürkészhetetlen hatalom, a mely minden felett győzedelmeskedik, a mi mulandó, megörli, semmivé teszi még a — nagy embereket is, a kik legfeljebb csak az iskolás gyermekek kinzó feladványai lesznek. Ez minden földi nagyság sorsa és — jutalma.

Igy fogja fel az életet a pessimista.

Szomorú volna, ha így volna.

De nincsen úgy.

Van élet, a mely él — a halál után is. Nemesak az emlékezetben, hanem tettekben is. Az időnek nincsen hatalma felette. Halhatatlan élet.

Ez a nagyoknak élete.

Ne mondjátok halálát halálnak, mert megcsufoljátok életét. Hanem mondjátok, hogy él. Mert ha nem mondjátok, az utókor fogja tulkiáltani gyönge hangotokat s jeltelesen sirdombotok felett tesznek századok, év-

harczkész viadorai. Nem kérdelem, hol, mikor s az emberiség mely képviselői irták alá ezen megállapodást. Válaszom csak az, hogy ezen megállapodás nem csupán álomkép, hanem képtelenség, egy nagy semmi, mert a mi alapjában ész- és erkölcsellenes, érvényes megállapodásnak tárgyát nem képezheti s a mi magában véve jogtalanság, mint két ember életének ok nélküli veszélyeztetése, semmiféle közmegegyezés által sem emelkedhetik jogerőre.

De a mérkőzni készek újabb ellenvetéssel állanak elő: megenyegdjük, hogy a párbaj magában véve esztelenség, azonban a világ ítélete szerint erkölcselen bár, de nélkülözhetlen eszköze a katonai s igen gyakran a polgári állás becsülete megvédésének; úgy, hogy a ki a kihívásnak nem enged s meg nem mérkőzik, gyáva hírébe jön s önféjére háritja azon szégyent, hogy becsütetes, vagy ami ugyanaz, bátor ember nem lehet s nem is akar vele szolgálati közösségben lenni.

Válasz. Két emberérettel játszani büntény a lelkiismeret ítélőszéke előtt. Most az a kérdés: van-e a párbajon kívül más eszköz a becsület megvédésére, vagy nincs. Ha van, akkor eleve is megdőlni a párbaj jogosultsága. Ha nincs, akkor egy lelkiismeretes ember kötelességének ismeri a valódi becsületességet, mely a lelkiismeret és igazságosság fogalmait egyesíti magában, eléje tenni az álbecsületességnek, mely a kapott kék foltokban s a bátor elnevezésben nyilvánul. Mert az életet kockáztatni, kivéve, midőn azt a kötelesség szava parancsolja, vétek s nem vitézség. A valódi bátorság, az igazi vitézség az életet az igazság oltárán áldozza fel, a párbaj hőse ellenben egy agyrém-

Szatmár városára vonatkozólag Sarkadi Nagy Mihály, városunk protestans történetírója ezt mondja:

„Midőn Szatmárt a róm. kath. Egyház hivei számban szerfölött megfogyatkoztak s a hivek csekély száma miatt a számukra fenntartott egyetlen várbeli templomot is a megszapordott és sokasodott protestansoknak adta Gábor király; ... hogy Krisztus és egyházát a végbukás széléről kiragadhassa s a mindentől ha csak valamit is megmenthessen, *Pázmány Péter* — a szatmári katholica egyház Camillusa — újra építője: Jézusait szállításra a városba, kik 1634-ben, a környékbeli katolikusok nagy öröme, megkezdték hasznos működésüket.”

Pázmány Péter tehát a magyar irodalmi próza halhatatlan megeremítője.

A szatmári kath. egyház Camillusa.

Egyaránt nagy tehát a hazának és nekünk, szatmári katolikusoknak.

Méltó tehát mindkét szempontból, hogy halálának, nem, megdicsőülésének 255 évfordulója alkalmából egy kissé bővebben megemlékezzünk róla. —a.

A vig zene elhangzása után.

— Dialogus. —

II.

T a m á s. Hogy hitünk alapítói, az apostolok s azok tanítványai, valóban nemesak

nek, egy képzeleti lénynek dobja oda martalékul.

A párbaj végre nemesak, hogy büni az ész és lelkiismeret ellen, hanem a nyilvános törvény megszegése is egyszersmind, országos törvényünk van ugyanis, mely a párbajt tiltja. De azonfelül ellenkezik a fennálló társadalmi renddel, mert a jogtalan megtorlás és önvédelem egy nemét bitorolja ott, a hol itélni a nyilvános bíróságok hatáskörébe tartozik.

Hogy mindennek daczára ez ádáz páros harc napi renden van, az főképp azon hősök érdeme, kik az irányt tévesztett emberi ítéletnek a józan ész és törvény ellen támasztott harcában bátor hírnevük gyálatára gyáván meghátrálnak.

Sz.

Szatmár és a felvidéki inségesek.

Jól esik látni ama szép és gyors tetekben nyilvánuló részvétet, melyben e hazának szerencsétlen felvidéki lakosait az egész ország részesíti.

Napról-nagra figyelemmel kísérjük például a hírlapok gyűjtéseit. Ezek az igazán nemeslelkű, önkénytes adományok immár 40 ezer frtot tesznek ki.

De nemesak egyesek sietnek vetélkedve enyhíteni a nyomort, száritani az inség sajtolta könyeket. Megmozdultak a testületek, gyűléseket rendeznek a városok, sőt nem egy különben szegényes községben élelmi szereket gyűjtenek.

Midőn e megható képen merengünk, önkénytelenül saját városunkra, Szatmárra gondolunk.

És van okunk, hogy erre gondoljunk.

Szatmár városa soha el nem maradt ott, hol nagyon szép tetteket, sőt áldozatokat kellett hozni a közjóért. A városházban

tudták, de nekik tudniok is kellett kath. hitünknek, a kinyilatkoztatásnak igazságait, úgy, a mint azokat Jézus velök közölte, hogy továbbá ők a velök közöltöket hiven és őszintén közölték tovább az I. századbeli hívőkkel, s így a hitelre méltóság egyedüli alapjával a tudattal és őszinteséggel birtak, magam is belátom, csak-hogy az apostolok alacsony sorsu, együgyű s tanulatlan emberek voltak, kik alig lehettek képesek felfogni az igazságok értelmét, vagy belátni a tények természetét; nem lehetséges-e tehát, hogy mindkettőt saját korlátolt felfogásukhoz idomították?

Szilárd. Lásd épen abban, a min te megütöközöl, én hitünk igazságát megerősítve látom; mert hiszen épen az együgyűségnek sajátsága, a mit látott, hallott, tisztán előadni, a nélkül, hogy valamit hozzá merne tenni; míg a tudósok alig bírják megtartóztatni magukat, hogy saját nézeteiket oda ne függeszszék. S midőn a hitről van szó, én szívesebben hiszek az együgyű embernek, mint a furfangos tudósnak, ki könnyebben rászédhet. De hiszen az apostolok s ezek tanítványai nem is voltak olyan együgyűek. Azok, kik az egész világot megtérítették, kik előtt a világ bölesei megszegyenültek, s tudósai elnémultak és meghódoltak, nem lehettek együgyűek. S hogy mennyire felfogták a tan értelmét, bizonyítja iratainknak

levő levéltárak jegyzőkönyvei bizonyosan tanuskodnak arról, hogy minden esetben ott volt, hol a szerencsétlenség pillanatában gyors segélyre s emberbaráti önfeláldozásra szükség vala a haza bármely részében.

Jól emlékszünk a szegedi szomoru napokra, mikor nem csak maga a város, mint ilyen, de a polgárság is dicséretre méltó mozgalomban vetélkedett segítségére sietni a szerencsétlen s hajléktalanul maradt honfitársaknak.

De nem folytatjuk... hiszen nekünk szatmáriaknak nemesak emberbaráti, honfitársi kötelességünk ez alkalommal is multunkhoz méltóan áldozatot hozni, a szerencsétlenek segítségére sietni.

M i a d ó s o k v a g y u n k, n e k ü n k h á l á s a k n a k k e l l l e n n ü n k, m i n k e t a z e m b e r i s z í v e l e g s z e n t e b b e r é n y e — a h á l a — s ü r g e t, h o g y o t t l e g y ü n k, m é g p e d i g a n y e r t s e g e d e l e m h e z m é l t ó a n l e g y ü n k o t t a z o n v á r o s o k s o r á b a n, m e i y e k a s z e n v e d ő f e l v i d é k i h o n f i t á r s a i n k n y o m o r á n s e g i t e n i s i e t n e k.

Alig pár éve, hogy mi is csapással sujtattunk, a romboló ár végig separte utcáinkat, halomra döntötte a esőndes polgárok hajlékait... jajkiáltásaink végig hangzottak az országban, megértették könnyeinket s nemesak részvéttel valának sorsunk iránt, de j e l e n t é k e n y a d o m á n y n y a l f e l e d t e t t é k a v e s z t e s é g e t.

Nem feledtük, nem feledhettük el ezt mi szatmáriak!

Megvagyunk róla győződve, hogy polgáraink szívében a legelső hír, mely a szerencsétlen felvidéki nép nyomoráról hozzánk jutott, a legmélyebb részvétet fakasztá s a legsürgősebb áldozatkésztségre serkentett.

Nem is ezélünk az, hogy e tekintetben figyelmeztetéssel legyünk. Csak azt óhajtanánk és azt szerétnénk, hogy a város is, mint ilyen tegye meg kötelességét s körülményeihez képest lépjen azon városok sorába, melyek nyomban — közgyűlésileg — segedelmet szavaztak meg az inségeseknek.

A mult közgyűlésen egyik városi kép-

hasonlíthatlan fönsége, melynél nagyszerűbet a világ még nem látott soha. És ha tetszik, sz. Lukács nem volt halász, hanem művelt orvos, sz. Pál nem volt együgyű tanítvány, hanem korának legnagyobb férfja és esze, ki egymagában összpontosítá az összes zsidóműveltséget és ker. tudományt. S a sz. Atyák, az apostolok tanítványai ész. tudomány, s tapasztalat által annyira kimagaslottak kortársaik közül, hogy egyedül az isteni gondviselés esodálatos ténye, hogy az egyházban épen akkor támadtak a legnagyobb tudósok, mikor arra a legnagyobb szükség volt.

De más szempontból felelek ellenvetésedre. A hitelességre nézve itt csak az a lényeges, vajjon látták-e a tényeket pl. esudákat, s tapasztalták-e érzékeik által s vajjon azokat úgy adták-e elé, a mint látták? Erre pedig korántsem kell nagy ész, vagy benső tárgyismeret, hanem józan és ép érzékek, milyenekkel az apostolok s kortársaik tagadhatatlanul birtak. A esudák épen e miatt, nem azért esudák, mert ők ilyeneknek tarták; de mert azokat mi is esudáknak ismerjük.

Azonban egy czáfolhatlan bizonyíték van arra nézve, hogy az apostolok s utódaik csak a tiszta igazságot adják elő. Két tény tagadhatatlanul bizonyos: 1-ször, hogy Jézus a tanító egyháznak a Sz. Lelket meg-

viselő az ülés végén, mikor már a tanácskozók oszló-félben voltak, indítványozá, hogy az inségesek számára gyűjtések rendeztesenek.

Az indítvány elfogadtatott s tudunkkal a gyűjtés folyamatban van.

De mi szeretnők, ha Szatmár városa ez alkalommal különöbben is megmutatná, hogy nem feledte el azt, mit érte az ország a multban tett s háláját lehetőleg nyomatékosan kifejezné.

Ugyanazért különösen a tehetősebb polgártársaink szívéhez kell fordulni és édes mindnyájunkhoz, hogy a gyűjtésnek eredménye olyan lehessen, mely Szatmár városának hálájához méltó.

Tudjuk nagyon jól, hogy magunk is száz és száz bajtól vagyunk környezve. Szőlőink tönkre mentek, meg vagyunk tehát fosztva egy jelentékeny jövedelmi forrástól. Alkotásaink, melyeket városunk jövőjeért a legközelebbi multban tettünk, megkötik kezünket, a központi kérdés keresztülvitele érdekében jelentékeny áldozatot kellett hoznunk, de ez mind nem lehet elegendő ok arra, hogy mi meg ne hozzuk az áldozatot azok számára, kik tőlünk ugyan távol, de e házában nyomorban és inségben synylődve felénk kiáltanak!

Szatmárnak e segélykiáltásra nem szabad némának maradni, sőt mindent el kell követnie, hogy a közelmultban érzett országos segélyt becsületesen viszonzza.

X.

H a z á n k.

Drága okmány. Vaszary Kolos ki-nevezési okmányáért 14.298 frt 75 krt rótt ki az államkincstár illetékül, melyet a hercegrímás négy részletben fizet le.

A kisdedóvási törvény végrehajtására, mely a jövő tanévben veszi kezdetét, a közokt. miniszteriumban serényen folynak az előkészületek. A kisdedóvó-képző intéze-

igérte, 2) hogy Jézus Krisztusnak s az apostoloknak tana ezen ígéretéről csudák által bizonyított be. Bizonyos pedig e két tény azért, mert hogy valaki ezekről biztos tudomást szerezzen, nem kell valami különös tudomány vagy nagy ész, s az első hallásra vagy látásra a legegyszerűbb ember is megjegyezheti biztosan magának; annál is inkább, mert a sz. Lélek eljövételéről szóló ígéret külső érzékek alá eső jelek által teljesült be, melyről nem esalódhattak, mert az egybegyűlt apostolok mindnyájan ugyanazon tényt látták; a különböző nyelveken történt beszéd megkülönböztetésére szintén nem kellett tudomány, s az érzék alá eső csudákat is, melyek Krisztus és az apostoloknak a sz. Lélek eljövételéről szóló tanítását igazolják, szintén csak érzékelniök kellett.

Már most, ha egyszer száfolthatatlanul bizonyos, hogy az egyházat a szent Lélek vezérli, meg kell szünnie minden kétségnek az iránt, vajjon nem tévedett-e el az igazságtól az egyház.

Tamás. De mondd meg hát akkor, miért voltak még is oly sok eretnekek? Nem jele-e ez annak, hogy az egyház nem volt mindig biztos az igazságról?

Szilárd. Különös kérdést teszesz igazán. Mintha csak azt kérdeznéd: miért van rossz a világon? . . . Én ép oly egyszerűen felelek reá, midőn az ember szabad akaratára utallak, mely inkább a rosszra

tek tanterve már meg van állapítva; a tankönyvekre pályázat hirdetve. Tervben van a tanfelügyelőségek személyzetének szaporítása olyan szakférfiakkal, akiknek teendője lenne a kisdedóvók látogatása és a felügyelet.

A felvidéki inségesek felsegélésére folyton nagyobb arányban gyűlnek az adományok. A fővárosi lapok több mint 40,000 frtot, ezek közt egy maga a „Budap. Hirlap” 11.000 frtot gyűjtöttek. Nagyobb összeget adományoztak: Albrecht főherceg 1000 frtot, Jászberény városa közel 4000 forint értékű ételmi szert. A segélyezésre alakult „Felebarát”-egyesület Jókai Mór tollából a következő felhívást intézi az országhoz: „A felvidéken inség van és az inség még növekedni fog. A mult évi aratás a hegyes vidékeken rossz volt. A termés megromlott s az ideai aratás még messze van. Ha a természet mostoha volt fiaihoz, legyen édes anyjuk: a haza. Ha a föld bezárta a keblét legmunkásabb gyermekei előtt, nyissa meg keblét az emberiség. Az éhezők nevében felhívást intézünk Magyarországnak összes lakóihoz, segélyt kérve a leghivebb, a legszorgalmasabb, a legszegényebb honfitársuk számára. A ki a szűkölködőknek ad, Istennek ad: a ki a mennyországba vet, üdvösséget arat. Adományok elfogadtatnak pénzben a földhitelintézethez és terményekben a magy. orsz. gazdas. egyesülethez küldve, a honnan azonnal rendeltetésük helyére fognak küldetni s a megválasztott bizottság által a szűkölködők közt kiosztatni. A gazdagok adományait és az özvegyasszony filléreit Isten áldása kíséri.”

A házassági jog codificálása. Legujabban így nevezik az igazságügyminiszteriumban a már egyszer megbukott polgári házasság behozatalát, miután belátták, hogy ez a maga valódi nevében nagyon népszerűtlen. Most tartatnak ez ügyben a miniszter által meghívott szakférfiak tanácskozásai. Jellemző azonban a törekvésre, hogy míg a középiskola, valuta stb.-re vonatkozó tanácskozások nyíltan történtek, ezt

hajlandó; utallak az emberi ész gyarlóságára, mely magában véve tévedett és téved. Találkozhattak akkor is tudatlan, rosszakaratu emberek, találkozhattak tudatlanok, kik egyes pontokban vagy a szent írást vagy hagyományt félre értették; vagy vakmerő kevélységükben ép úgy, mint napjainkban saját véleményüket akarták feltolni az egyház tanítása fölé; azonban az egyház, mint az igazságnak esalhatatlan őre, hivatása szerint küzdött mindig a tévelyek ellen, legyőzte azokat; s azon tény, hogy az eretnekek elenyésztek, bizonyítja, hogy tévelyek voltak; míg az egyház épen azért, mert igazság, fennmaradt, s mint az igazság maga örök s változatlan!

Tamás. Azok, a miket ez ideig a hit alapjai és okairól mondtál, annyira eloszlatták kételyeimet, hogy alig van már kedvem újabb ellenvetést tenni; mert valóban átlátom, hogy hitünknek alapja oly biztos és megingathatatlan, hogy ha azt elvetjük, el kellene vetnünk minden történetet, meg kellene tagadnunk minden emberben a tudatot és őszinteséget, melyen mindennemű hit nyugoszik; akkor csak azt kellene igaznak tartanunk, a mit saját érzékeinkkel tapasztalunk, a mit látunk és érezünk. Ez azonban képtelenség, s nem is volna többé hit, hanem maga a tudás, a mi történeti eseményekre vonatkozólag, minő a kinyilatkoztatás is, egyszerűen lehetetlen. Azért nem is tennék már több

titokban végzik, mintha félnének a nyilvánosságtól. Az élő tevékeny vallásosság minden barátjának, tartozzék bármely valláshoz, tiltakoznia kell a házassági intézmény minden oly megváltoztatása ellen, a mely azt kivéve a vallás természetes befolyása alól, vagy ezen befolyást gyengítve pusztán szerződésszerű jelleggel ohajtja felruházni. Már magok a most is fennálló vegyes házasságok is általános tapasztalat szerint, csekély kivétellel, a legfőbb forrásait képezik a vallásbeli hitközönységnek. Minden további lépés e téren még jobban gyöngitené e befolyást, s e befolyás gyöngítésével magának a családnak, a család szilárd alapjának megbontásával pedig magának a társadalomnak és hazának felbomlására vezetne. Erre bőségesen szolgáltat tanúságot a történelem okulásunkra.

Bánya-szerencsétlenség. Resicán (Krassó m.) az Alfréd-tárna negyedik szintjében egy munkás tilalom ellenére dinamitrobbanást eszközölt, minek folytán a meggyülemlett bányalég fölrobbant. Hat munkás súlyos sebesülést szenvedett, kettő szörnyet halt. Az utóbbiak családapák.

A valuta-szaktanácskozmány befejezte üléseit. A szaktanácskozmány egyhangulag a tiszta arany pénz mellett nyilatkozott. De azért helyeselte az arany alapra helyezett ezüstpéruz, mint váltópéruz föntartását is, mert a világpiacon lehetetlen manap az ezüstöt eladni, vagy pedig oly olesón, hogy államunk tetemes károkat szenvedne. Mérsékelt összegű nem kényszerforgalmu papírpénzt is meghagyandónak javasolt. A legkényesebb pontra, a régi és új pénz értékviszonyának megállapítására vonatkozólag azt határozták, hogy egyoldalulag se az adós, se a hitelező érdekei nem tekinthetők, hanem az államnak középponton kell járnai és méltányosnak kell lennie mindenik alattvalójával szemben. A pénzegységre nézve azt tanácsolta, hogy kerülje ki az állam az idegen pénzek behozatalát s tartsa meg a forintot, ámde veressen félforintosokat is, melyek 100

ellenvetést; de nem tudok még kielégítő feleletet adni azon nyugtalanító kérdésekre: hogy ha tehát a kath. hit alapja valóban oly biztos, a minőnek magam is tartom, miért mond annak ellene mégis a tudomány?

Szilárd. Mielőtt e nehézségedre felelnék, jól figyelmedbe ajánlom, hogy a mi hitünk szilárdsága nem függ a hit tárgyától, s legyen bár ez még oly felfoghatlan, a mi hitünk biztos, mivel nem azért hiszünk, mert hitünk tárgyának benső igazságát átlátjuk, de mert azt Isten nyilatkoztatta ki, s hogy Isten nyilatkoztatta ki, erre biztos alapon nyugovó hitünk biztosít. Azt pedig, hogy a hit és valódi tudomány között ellenmondás létezik, határozottan tagadom. Tagadom pedig azért, mert nem ismerem el a tudományt, a mi mindegy, az ész jogát bírálai a kinyilatkoztatás igazságait. Az ész körébe csak az tartozik, hogy megbírálja a hit okait és jogezimeit, de a hit igazságát, annak tárgyától tenni függővé, épen a tudomány ellenkezik. Az ész a kinyilatkoztatásnak tanítványa, s ő akarja megbírálai tanítóját? Az ész a véges, az elgyöngült, megromlott, s ő akarja bírálai a végtelent, ki orvoslására jött? . . . A valódi, kifejlett tudomány, mely csak igazságokat tartalmaz, sohasem ellenkezik a kinyilatkoztatással; mert mindkettőnek forrása az Isten, ki önmagának nem mondhat ellene. És ha mégis létezik

részre osztandók. Egy ily rész tehát a mai félkrajczárnak felelne meg. Leginkább azon szempontból nem ajánlja a tanácskozmány az idegen pénznem behozatalát, hogy az átszámítás sok bajjal járna, s a számolni nem igen tudókat sokszor megrövidítenék. Az erre vonatkozó törvényjavaslaton most dolgoznak s mihelyt készen lesz, azonnal tárgyalásába bocsátkozik a képviselőház. Ha gyorsan megy a törvények megalkotása, jövő év elejére már aranypénzünk lesz.

Kincslelet. A vaskapu szabályozásánál alkalmazott munkások a napokban három kis hordót találtak, melyek arany- s ezüstpénzekkel voltak megtelve. A munkások a lelet legnagyobb részét azonban el-tüntették s csak vagy hat kilogrammot sikerült a hatóságnak lefoglalni. A pénzek újabb koriak és a hosszú heverés miatt alig felismerhetők.

Az országgyűlés még mindig a trónbeszédre adandó válasz felett vitatkozik. Nagy érdeklődést keltett Tisza Kálmán felszólalása, a ki hosszú beszédben kelt védelmére a 67-i kiegyezésnek, s azt ő is meg nem változtathatónak iparkodott bizonyítani. Majd az ő 15 éves kormányzását védte az ellenzék zajos tiltakozása közt állítva, hogy Magyarország közszelleme és tekintélye nagyon erősödött az alatt. Csak-hogy ez, amint százszor volt kimutatva, nem az ő érdeme, hanem a nemzeté, a mely nála nélkül is haladt s erősödött volna. Ő csak megrontotta a szellemet s több téren feltartóztatta a haladást. Bizonyára örömmel fogadja a nemzet is, mint fogadta az országgyűlés, azon kijelentését, hogy nem akar többé a kormány élére állni. „Savanyu a szőlő!” Jegyzé meg erre találólag Polónyi. Irányi Dániel nyomban kellő értékére szállította le Tisza beszédét, szemére vetve a többi közt, hogy éppen ő a legkevésbé illetékes védni a kiegyezést, a melynek alapján balközépi elveinek megtagadásával, csak rontani tudott, de nem építeni. Ugyanily szellemben czáfolta Tiszát egy új képviselő,

ellenmondás, — a ker. hívő — a nélkül, hogy a valódi tudomány becséből levonna, sőt éppen a tudomány alapján biztosan állítja, hogy a kinyilatkoztatásnak ellenemondó tudomány, nem igazi tudomány. Nem tagadom, voltak s vannak ily ellenmondások, s lesznek is mindaddig, míg az ész gyarló lesz, de az ily ellenmondások mindig hiuknak bizonyulának be s a hitnek igazsága a küzdelemben annál fényesebben tünt ki. És ez nem is lehet máskép. Hiszen ki nem tudja, hogy a tudomány eredményei csak egyesek vagy kevesek észrevételein alapulnak, a tapasztalás nem oly általános, az ellenőrzés a tévedések ellen nem oly biztos, s a következmények nem oly nagyszerűek, mint azon tekintély védőerei, melyeken hitünk alapszik. Nem a józan ész mondja-e tehát, hogy inkább a tudósok eljárása s eredményei iránt legyünk bizalmatlanok, mint a hit igazsága iránt? És ki nem tudja, mily gyakran változik a tudomány, mily rohamos s nem reméllett fejlődése? Ma igazságnak hirdeti, mit holnap már megtagad, ma tagadja, mit holnap igazságnak hirdet. S ki képes még csak sejteni is, mikor és hol lesz megállapodás csak az egyes szaktudományokban is? A hit igazságai azonban változatlannak, új alakot sohasem öltenek, s 19 század mély és beható kritikáján mentek keresztül a nélkül, hogy azokban a hamisság vagy tévely legkisebb árnyát sikerült volna

Visontai Soma, a ki a ház legjobb szónokai közé lépett első beszédével.

Márczius 16-án Jókai Mór beszéde keltett nagyobb figyelmet, nem érveivel, — mert ilyen kevés található a költő beszédében, hanem érdekes beszédmodorával és ötleteivel. Ki ne hallgatná szívesen hazánk koszos regényíróját, mégha pusztán csak a képzeletből is beszél. Ilyen képzeletből merített állítása volt az is, hogy Apponyi csak a kath. klerus támogatásának köszönheti győzelmeit. Hiszen az egész ország tudja, hogy a kath. klerus támogatta a kormánypártot, sőt a függetlenségi pártot is, kiki meggyőződése szerint, mint bármely más polgára a hazának. De hát a kormány — úgy látszik — minden áron ultramontán hirébe akarja keríteni Apponyit. Őh báresak az volna! Ezenkívül Jókai, a protestáns hozzászólt a kath. egyházi kérdésekhez is. Nagyon természetesen ő teljesen meg van elégedve a jelen helyzettel. Nem is várhatunk tőle mást. Ezt tudtuk mielőtt megszólalt volna. Szerinte nem bántja, nem üldözi senki a kath. egyház jogait. Tehát a bárány zavarja a farkasnak a vizét. Régi a mese, de most is eljátszák a hatalmasok. Hanem hogy a kath. egyház rózsás helyzetének kimutatására felhánytorgassa az egyházi vagyont, ez nagy izléstelenségre s be nem vallott, titkos osztozkodási hajlamra mutat. A külföldön történt saecularisatióra való hivatkozás mellett jó lett volna hivatkozni arra is, hogy mindazon államokban, a hol a politika a tulajdonjog szentségét megsértette az egyházi vagyont elvételével, ott mindenütt teljesen megingott a tulajdonjog szentsége a világi gazdagokra nézve is. Jókai bizonyára hallott a németországi, franciaországi, olaszországi communistikus és socialistikus mozgalmakról is, nem csak a saecularisatióról. Neki azonban könnyű játszani a tüzzel, meg nem égetheti. Polónyitól sok képzeleti állítására meg is kapta az érdemleges választ.

Márcz. 17-én nagy vihar volt a kép-

bebizonyítani. Igazsága a valódi tudomány terjedésével is mindig jobban fénylik; mert a valódi tudomány mindig támogatja a hitet. Ki nem tudja, mily feltűnést okozott egynehány tudósok ellenvetése a világteremtésnek Mózes által elbeszélte igazsága ellen. A tudósok hangosan hirdették, hogy a sz. irás tekintélyét megdöntötték. S ime mi történik? Alig egy évtized, újabb kísérletek tétetnek, újabb felfedezések történnek; s a sz. irásnak maga a bővebben kifejtett tudomány ad igazat. Minél több fölfedezés történik, a földisme, régiségek, nyelvek összehasonlításában, annál több érvek támadnak a sz. irásnak igazsága mellett. Mily diadalt ültek a tudósok, midőn azt hitték, hogy az emberi nem egy embertől való származásának lehetetlenségét bebizonyították. S ime e diadaluk nem sokára szegényükre vállott, mert e tudósokat saját tudományuk czáfolta meg, mihelyest ez bővebben kifejtett.

Nincs hiányával korunk sem a nagy hangú elméleteknek, melyek hitünknek ellenmondani látszanak. De ne feledjük, hogy pusztán csak elméletek azok, döntő érvek nélkül, s a nélkül, hogy a tudomány nevére igényt tarthatnának. S ha most, a midőn még az elméletek homályos kódéből ki nem bontakoztak, ellenkezni is látszanak a hittel; bizonyosak lehetünk arról, hogy, ha valóban van bennök egy kis igazság, mire tudomány nevére méltók lesznek, oly ala-

viselőházban. Kikezdték az elnököt, de ő volt az oka. Meggyőződhetett arról, hogy az erély még nem elég e fontos állás betöltésére, hanem szükséges hozzá a gyakorlottság, hanem kivül még tapintat és pártatlanság is. Ez utóbbi három ellen vétet. Beksi es Gusztáv, ez az egyházüldöző, telivér liberalis, a ki mióta klerikus korában megbokroskodott a reverendától, egyebet sem csinál hirlapokban, röpiratokban, beszédeiben, mint pofozgatja anyját a kath. egyházat, arról vádolta a volt Sennyey-pártot, hogy még a 67-i kiegyezésnél is kevesebbet akart. Beöthy Ákos nyomban felállott megezáfolni e valótlan állítást. Bánffy elnök azonban kifogásolta jogát a felszólalásra s aztán a nélkül, hogy a ház nyilatkozott volna, felfüggesztvén a gyűlést elhagyta helyét. Óriási vihar támadt erre az ellenzéken. Az újból megnyitott ülésen többen kifogásolták az elnök eljárását, míg a kormánypártiak helyeselték s miután a zavar oly nagy fokra hágott, hogy nyílt ülésen nem is intézhették el a dolgot, zárt ülést tartottak, a melyen kölcsönös felvilágosítások után napirendre tértek. Kitünt ez esetből, hogy a kormány rosszul számított, a midőn az elnök erélyességében kereste támogatását; azzal pedig határozott baklövést követett el, hogy egy az országgyűlés tanácskozásaiban járatlan, új embert helyezett az elnöki székbe.

Márczius 18-án több apróbb szónokok között Szentiványi Kálmánnak Apponyi felirati javaslatát pártoló beszéde után Andrássy Gyula gróf állott fel a Deák-párti hagyományok védelmére. De nehezen ment, elakadt, belesült s befejezetlenül hagyta abba beszédét. Annál hatalmasabb volt Horánszky Nándor beszéde, a ki a kormánynak egyik leggyengébb oldalát, mondhatni legfőbb bűnét, a választási visszaéléseket és hivatali erőszakoskodásokat, megvesztegetéseket ostromozta epés hangon, de igazsággal, mert való tény, hogy a kormány csak azoknak köszönheti többségét. A nemzetben azonban számszerűleg kimutatva is az ellenzék

kot fognak fölvenni, a mely mellett hitünk biztosan megállhat.

Tamás. Ámde a tudomány csak oly igazságokat vesz föl keretébe, melyek az ész tagadhatatlan elvein vagy az érvekek észrevetésén alapulnak, nem mond tehát ellene a tudomány a hitnek, mely felfoghatatlanokat hirdet?

Szilárd. Erre csak Roger Baco szavait adom feleletül: „A valódi tudomány a hithez vezet, a felületes attól elvezet.” Mert mindenkor a felületes tudomány vagy tudatlanság jellege az, tagadni a felfoghatatlanok, s rendkívüliekben való hitet. A valódi tudósok nem irtóznak annyira a felfoghatatlantól, nem tagadják a rendkívülieket; sőt éppen tudományuk által kényszerítetnek arra, hogy azokban higgyenek. Nem én mondom ezt, hanem egy mély tudós: „A mi lelünknek véges volta és korlátoltsága, mely mindent csak térben és időben gondolhat, nem szab-e a mi felfogásunknak határt még ottan is, hol a mi érvekeinknek tanuskodása, kapcsolatban a legegyszerűbb szemléletekkel azt mondja nekünk, hogy nincs határ? Tekintsünk fel a csillagos égre, s minél mélyebben hatolunk titkaiba, mindig új világokat fedezünk fel; vajjon ott, a meddig fegyverzett szemünk eljutott, igazán véghatára volna-e a létnek.” Vajjon eszméink világába is azon határnál, melyhez az ész felfogása még eljuthat, véghatára van-e a valónak, a létnek,

van többségben, mert a mint Hoitsy Pál kimutatta, a szavazott polgárok közül a lefolyt választásokon csak 165,448 szavazott a kormánypártra és 192,854 az ellenzékre, tehát 27,360-al több.

Külföld.

Franciaország fővárosának Párisnak lakóit az anarchistáknak mind gyakrabban s rendszerességre mutató dynamitmerényletei tartják remületben. Az emberek az utcára is alig mernek menni. Robbanás történt a Lobau kaszárnyában, hol most városi hivatalnokok vannak elhelyezve. Halállal fenyegetik a kormányelnököt és családját, a miért behozta a dynamit merénylőkre a halálbüntetést. A rendőrség nagy arányú házkutatásokat visz végbe s 200 elfogatási parancsot adott ki. A félelem oly nagy, hogy a bankokból kivesszik a betéteket és az idegenek tömegesen hagyják el Páris.

Németország. A kormány a képviselőházhoz javaslatot nyújt be, a mely szerint a protestáns hívek felmentetnek a stóla-illeték alól; a lelkészek kárpótlására az állampénztár évenként 1.250.000 márkát fog fizetni. A kath. egyházra e javaslat csak később lesz kiterjesztve, ha az ide vonatkozó adatokat feldolgozzák.

— A hitvallásos iskolai törvényjavaslat sorsáról válságos hírek érkeznek. A szeszélyes Vilmos császár — e hírek szerint — le akarja vétetni e javaslatot a napirendről. E miatt Zedlitz közokt. miniszter be is adta lemondását s vele együtt Caprivi államkancellár lemondását is hirtelik. Ugy látszik, még nem okultak eléggé a vallástalan iskolák állambomlasztó eredményein. Még több leczkére lesz szükség, hogy végre bekövetkezzék a hitvallásos iskola kimaradhatatlan diadala.

Berlinben márcz. 18-án nagy számú munkások látogatták a márcziusi elesettek temetőjét. A Landsberger-kapu előtt heves összeütközésre került a dolog a rendőrség és a csöselék között. A rendőrök kardlappal voltak kénytelenek a makacs tömeget eltávolítani.

s nem épen a józan ész mondja, hogy ott csak a felfogásnak van határa! . . . A világ igen szűk volna, ha csak addig terjedne, míg szemünk azt belátja, s eszméinknek száma igen korlátolt, ha csak azoknak tulajdonítanánk valóságot, melyeknek lényegét elménk áthatja. A tér és idő nélküli létet ép oly kevéssé fogjuk fel, mint a létnek hiányát, miért nem tagadod tehát a végtelennek eszméjét, mely szintén felfoghatlan? Vagy a tudomány állítja, hogy a föld eredeti állapota olyan volt, mely az életet és az életcsirák létezését teljesen kizárta. Az izzó folyadék állapotától megmerevült földön gépzeti s vegyészeti erők uralkodtak. A tudomány a rajta keletkezett állat- s növényvilág s végül az ember életének keletkezését nem fogja tudni soha sem vissza vinni természet-erőre, a mint soha sem lesz képes a létező erők s elemekből csak egy parányi élő férget is létesíteni. Már most azt kérdelem, azon erő, mely az életet létrehozta, nem létezik-e, épen azért, mert az ismeretlen a természet buvárai előtt? . . . És itt már a tudomány véghatára van, hol látása megszűnik, hol a vallás veszi kezdetét, mely egyedül képes feleletet adni e nagy kérdésekre az által, hogy hitet önt belénk a mennynek s földnek mindenható Teremtője iránt!

Olaszországban az egyházat kifosztó monarchiát nem kis nyugtalanságba ejtő a napokban a köztársaságiak congressusa, melyen 479 köztársasági egyesület képviseltette magát. A kormány sietett is lefoglalni azon lapokat, melyek e gyűlésről közleményeket hoztak, a miért aztán a republicanus képviselők kérdőre is vonták a kormányt.

Árvíz Rómában. Rómában a Tiber tulsó felén, a mélyebben fekvő városrészek, a Pantheon-tér és Campagna a Tiber és Anco összefolyásánál viz alatt vannak. Az ár magassága elérte az 1870. évi nagy árvíz magasságát. A hidakon és a Prati di castello-ban utászok állanak készenlétben de-reglyékkal ellátva, hogy az árvíz által sújtottaknak segínyt nyújtsanak.

Portugalia. Lissabonban is a dologtalan munkások agitációja komoly krízissé nőtte ki magát. A rendőrség teljesen tehetetlen az utcai demonstrációkkal szemben. A megerősített katonaságot összpontosították.

Angolországban az orosz-zsidó bevándorlás elleni mozgalom mind jobban terjed. Ujságok és röpiratok foglalkoznak a kérdéssel s a korfuihoz hasonló kitörést helyeznek kilátásba, ha a bevándorlásnak útját nem állják.

Spanyolországból újabb rendzavarásról jön hír. 20 fegyveres egyén Almogro mellett a vasuti hidat szétrombolta.

Oroszországtól hadi készülődései dacára alig lehet oka félni a többi európai hatalmaknak, mert üres a pénztára; csak az inségesek felsegélése 200 millió rubellel apasztotta meg az ügy is fogyatékos orosz kincstárt. Ezenkívül vasutai is a hivatalnokok visszaélései következtében annyira elhanyagolják, hogy csak hosszú idő múlva hozhatók rendbe.

China. Az ifju chinai császár egy lazarista szerzetestől tanulja a francia nyelvet. Óriás haladás előjele a keresztény civilizáció felé. (Cath. Times.)

Az amerikai katolikusok az Egyesült-Államokban óriás lépésekkel haladnak előre. 1893. márczius 17-én volt sz. Patrik-

Innét van az, hogy a nagy tudósok s nagy emberek mindnyájan vallásosak voltak s miként Balmes oly találóan mondja: „A hitetlen, midőn a rendkívülit tagadja összevegyül a tudatlan néppel, ellenben a katolikusok részén a legnagyobb bölcsészek állanak.”

Tamás. Elismerem, hogy a legnagyobb emberek mindnyájan vallásosak voltak, s a katolicizmus jogosan dicsekszik ezek fényes soraival, de még sem foghatom fel, miért van mégis korunkban oly sok hitetlen tudós, különösen a természettudomány körében? Ezek pedig nem kevésbé nagy emberek, hiszen nevüket szelvényben hangoztatja a tudományos világ?

Szilárd. Először is azt felelem kétségedre, hogy nem is oly sok hitetlen tudós van, másodsor nem is oly tekintélyesek, mint gondolja a világ, mert számtalan a nagytekintélyű tudósoknak száma, kik hívő keresztények s kik előtt a többi kevés szám eltölpül. Nem sorolom fel őket, mert ez hosszú volna, utallak Reuschnak „A sz. irás és természet” cz. művére, mely minden kétségedet teljesen szétoszlatja. Olvashatod ott minden nemzet tudósait; olvashatod, hogy midőn a szent irást és természettudományt

nak, a kath. ir nemzet vádszentjének 14-ik centenariuma. A chicagói katolikusok mozgalmat indítottak az iránt, hogy e 14 százados évforduló, valamint Amerika felfedezésének 4 százados évfordulója emlékére Chicagóban katolikus tudomány-egyetem alapíttassék. Az új kath. egyetem sz. Patrik és Columbus nevét fogja viselni.

Mi újság?

— **Kegyes adomány.** Meszlényi Gyula püspök ur öméltsága a Bereg-Surányban építendő templomra 1000 frtot adományozott saját pénztárából; a nagyságos káptalan pedig az egyházmegyei alpból 800 frtot engedélyezett ugyanezen czélra.

— **Márczius 15.** Nemzeti üjjászületésünk 44. évforduló napját a szokásos kegyelet- és ünnepélyvel ülte meg városunk polgársága. E napon legtöbb épületen lobogó diszelgett már a reggeli órákban, az ünnepély maga azonban délután 4 órakor kezdődött a Vigadó nagy termében, melyet zsufolásig megtöltött a közönség. A karzatot a nők foglalták el. Az ünnepély következő sorrendben folyt le: Bevezetőül a közönség Kölesey „Himnusz”-át énekelte el, erre Tabajdi Lajos ev. ref. lelkész tartott egy terjedelmes és széles alapokra fektetett felolvasást, a márczius 15-iki eseményeket megelőző és követő történeti és politikai mozzanatokat fejtegetve a közönség általános figyelmébe közegette. Az éljenzéssel fogadott felolvasás után a dalárda gyönyörű éneke: „Tied vagyok, tied hazám” Hubertól, erre Deák Kálmán alkalmi s a szerző által hatásosan előadott költeménye kevetkezett. Az ünnepélyt a dalárdának a színházi zenekar által kísért „Királyinduló”-ja zárta be. Esteli 8 órakor társas vacsorára gyűlt össze az ünneplő közönség, mely alkalommal Kótai Lajos, mint az iparos olvasó-kör elnöke tartott esinos alkalmi beszédet. Vacsora alatt egymást érték a pohárköszöntők. Végül, mint az előző években, Kossuth Lajoshoz üdvözlő távirat küldetett. Fölötte jó benyomást keltett, hogy városunk intelligentiája

ellenmondásban levőnek hitték, csupán Angolországban kétszáznál több tudós bizonyította, hogy ők ily n ellenmondást nem ismernek. S a személyt ne azonosítsd össze a tudóssal; azon kevés tudóst, kik nem hisznek, nem buvárokodásuk teszi hitetlenné, hanem téves bölcsészetük, kevélységük, vagy szívük romlottsága, vagy más okok, melyeket csak a szíveket s veséket vizsgáló Isten tud, csak tudományuk nem. Innét látjuk, hogy a hitetlen természetbuvárok mindenütt eltérnek a tárgyilagosságtól, hol tanaikba keresztényellenes véleményeket fűznek; úgy, hogy semmi sem illik jobban rájuk, mint br. Eötvös bírálata: Ők a tudományból akarnak igazságot csinálni s nem az igazságból tudományt. S ne gondold, hogy az, kinek neve szelvényben hangzik a korszellem ajkain, már tekintélyes nagy ember. Az új után mindig mohón kapkod a korszellem s karjaira emelve győzelmesen hordja a hir diadalkocsiján; de ha eszméik az újdonság nymbusát leveték, ők is eltűnnek eszméikkel együtt. Halld csak mit irnak a híres Okenről saját elvbarátai, miután szeméit behunyá: „Talán egyetlenegy művelt természetbuvár sines, a kit Oken legalább egy hétig ne lelkesített volna ifju korában; de azt hiszem, jelenleg hasonlóképen egy sines a természetismével gyakorla-

nagyobb érdeklődést tanusított, mint a múltban ez önnepély iránt s a társas vacsorán is igen szép számban jelent meg. Országgyűlési képviselőnk Ugron Gábor, kit táviratilag hívtak meg, utalva az országgházban folyó vitákra, kimentette távolmaradását.

— **Áthelyezések.** Horatius Pál Felsőbányáról Ungvárra, — Havas József Zalaeskáról Felsőbányára helyeztetek át segédlelkészekül.

— **A helybeli róm. kath. elemi fiiskola** növendékei az árvamegyei inségesek részére 6 frt 91 krt gyűjtöttek; ez összeghez a tantestület 3 frt 9 krral járult.

— **Fölvatás.** Püspök Ó méltósága a jövő vasárnapon, márczius 26-án az I. és II. évi hittanhallgatóknak fel fogja adni a ton-surát és a négy kisebb egyházi rendet a papnevelőintézet kápolnájában.

— **Meghívó.** A szatmár-németi férfi dalregyesület 1892. márczius 27-én 4 órakor a városháza kistermében tartandó közgyűlésre pártoló és alapító tagjait tisztelettel meghívja. Szatmár, 1892. márczius 20-án. A választmány.

— **Dr. Egry Károly** ugoecsi tiszántuli járás orvos a szatmárvármegyei szatmári járás körorvosává választatott.

— **A Nagykároly—debreczeni utvonali kiépítése** tárgyában, mely hadászati fontossággal bír s mint törvényhatósági közut szatmárvármegyei szakaszának közigazgatási bejárása, Kőszeghy László közúti kir. kerületi felügyelő elnöklete alatt folyó hó 18-án eszközöltetett. Az ut kiépítése Mező-Petrítől folytatólag a megvalósuláshoz közeleg,

— **Színház.** A következő színi évadra színházunkért Kömley Gyula és Veszprémi Jenő adták be kérvényeiket. A jelenlegi igazgató ápril hóban 10 előadásra Komáromy Mariskát is szerződött s kilátásba van Maróthy Margit és Feleki Miklós vendégszerelése is.

— **A téglá-égető** körkemenze terve és költségvetése a kiküldött bizottság által elkészítetvén, a vállalat felállítása és a társulat megalakítása iránt teendő intézkedések szüksége beállott. Ugyanazért felkérem mindazokat, kik e magán- és közérdekű vállalat felállítását óhajtják, annak létesítéséhez hozzájárulni szándékoznak, hogy a f. hó 27-én

tilag foglalkozók közül, ki be ne látná az ő szójárási és képzelődéseinek tarthatatlanságát. Oken inkább a gondolat embere volt, mint a tényeké, ő jobban szeretett elmélkedni, mint bonczolni, elkezdett böleselkedni valamely dolog felől, mielőtt jól megnézte volna s ha rátekinte, inkább eszményi szemüvegeit használá, mint a természettől nyert ép szemeit. S vajjon nem alkalmazható-e ez szóról-szóra korunk hitetlen tudósaira is?

És e tudósok is egymásnak a legfőbb kérdésekben is ellenmondanak és pedig a tárgyilagosságot tudomány alapján. Mit gondolsz már most, van-e okunk félni e törpe óriásoktól, kik egymást falják fel?

Mi nyugodtan nézhetünk tehát a jelen s jövő ostromok elébe. Az által, a mi eddig történt, előre biztosítva látjuk magunkat a tudomány ezutáni fölfedezései ellen. Mi sz. Ágostonnal mondjuk: Ha ők a dolgok természetéről valamit hitelesen be tudnak bizonyítani, arról mi bebizonyítjuk, hogy sz. iratunkkal nem ellenkezik.

S. G.

d. e. 11 órakor a városháza disztermében tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek. Szatmárt, 1892. márczius 22-én. Hérman Mihály biz. elnök.

— **Az ipariskolában** a hétköznapi tanórák ápril hótól kezdve próbaképen 6—8 óráig fognak megtartatni 5—7 óra helyett.

— **Emlékeztető.** Ma este 7 órakor lesz Hubay Jenő hangversenye a Vigadóban.

— **Új váltók.** Két fajta váltó van használatban. Az egyik a régi kiadású, melynek az 5 krostól az 1 firtig zöld, az 5 forintostól s 10 forintig pedig piros az alapszíne: a másik fajta az újabb kiadású, melyben az alapszín az 5 krajczárostól az 1 forintosig barna, a többinél berlinkék. A két kiadású váltó nem soká lesz használatban. A régibb fajtájuk márczius 31-én elvesztik értéküket. A kincstárnál ezeket a váltókat f. hó 15-ike között eserélhetni be.

— **Új üstökös.** Swift nevű amerikai csillagász Rochesterban márczius 6-án a Sagittarius csillagzatában egy üstökösöt fedezett fel, mely már szabad szemmel is volt látható. Nálunk ugyan déli állása miatt egyelőre még nem észlelhető, de miután gyors futással az éjszakai félgömbre siet, már április elején reggeli 2 óra után délkeleten az Aquarius csillagzatában felkereshetjük. Április 2-án rectascensioja 20 o. 48. p., declinatioja — 7° 22' lesz. Minthogy mozgása északkelet felé tart, állása mindig kedvezőbb lesz: fénye alig esökken.

— **A nyaralók és a zóna.** A kereskedelmi miniszter a nyaraló és fürdőévadra — hír szerint — azt az újítást tervezi, hogy az egyes zónákat még fölprózza, és így olcsóbbá teszi. A főczél az, hogy a közel eső városok és falvak lakói revidebb tartózkodásra, esetleg vasárnapi kirándulásokra is fölkereshessék a fürdőt, vagy nyaraló telepet.

— **Dalmát és olasz borok Magyarországon.** Fiumei hírek szerint már az olasz borok hozatala is megindult Magyarország felé, a borok Dalmácián keresztül érkeznek s azok már is tetemes mennyiségre rugnak; február 15—21-ike között behoztak Fiuméba 655 métermázsát, dalmát eredetű bort pedig 4079 métermázsát és így az összes bohozatal 4734 Mm. A borok nagy része Budapest felé vette irányát.

V i d é k.

— **Nagy-Károly.** Lévy Imrét, a magyarországi kegyesrendűek tartományi főnökét hivatalos körútjában kitüntető figyelemmel fogadták Nagy-Károlyban f. hó 14-én. A város ez alkalommal lobogó-diszt öltött, a vasutál történt impozáns fogadás s P a l c z e r Ernő házfőnök üdvözlő beszéde után hosszú kocsisorral kísérték az éljenző tanuló ifjuság sorai közt lakására a nagy tevékenységű, hitbuzgó, népszerű tanférfiut a rendházba, a hol tisztelegni megjelentek a társház személyzetén kiül a városi előljáróság, kath. egyháztanács, kath. hitközség, a grófi tisztség, kerületi papság Serly Károly ez. kanonok és Kosztra Ignác esperessel, a kath. legényegylet, gymn. ifjuság. A rendfőnök mindenre kiterjedő vizsgálat után Debreczenbe folytatja útját.

— **Aranyos-Megyes.** A hó immár elment, a vizek a vetésekről lehuzódtak, s fogalmat szerezhettünk azok állásáról. Az őszi vetés, tekintve az őszzsel uralkodott nagy szárazságot, közepesnek mondható, de ha kedvező tavaszi időjárás lesz, mennyiben jól teltek, szép reményekre jogosítanak. A zab

vetése egy kis szikadás után megkezdődik. A köznép kukoriczával és takarmánnyal bővelkedik. Egy szekér jó széna 5 frt.

— **A tiszta-ujlaki piac és még valami.** Tisza-Ujlakon az idei Gergely vásár az alkalmatlan időjárás daczára igen népes volt; különösen szarvasmarha volt sok és rendkívüli nagy áron fizették. Ugocsában a termesztményre nézve legnagyobb a forgalom Tisza-Ujlakon; nagyszerű magtárak emelik és elősegítik a forgalmat. A só elárusítás is jelentékeny; de van egy körülmény, mely a közönséget illetőleg valóban figyelemreméltó. A magas kincstár évenként árverés útján adja bérbe a tiszai halászatot; néhány év előtt 40—50 forint évi bért fizettek a halászati jogért, ez idén már 220 frton felül fizet a bérlő, de a bérleti összeg különfélesége mit sem határoz arra nézve, hogy a közönség bármily áron is halat tudjon kapni. Ez csaknem hihetetlennek látszik azok előtt, a kik közvetlenül nem tapasztalják. Pedig ugyan. Szemünk láttára viszik a 20—30—40 nagy kosarakba bevart halat a vaspályára, de semmi uton módon és áron halhoz a közönség nem juthat. A bérlő halászati bárkát, haltartót, hálókat és legalább hat halász embert kénytelen megszerezni és tartani s így a nagy bérlet mellett nagy a költsége is; azért hogy jövedelemre számíthasson, külön szigorú szerződésre lép a máramaros-szigeti izraelitákkal, mely szerint a halászat egész eredményét tartozik átengedni esekély áron: a színhalat 50 kr., az apró közönséges halat pedig 30 krért kilónként. A vállalkozók tartoznak mind átvenni, a bérlő pedig kötelezve van mind átengedni a kihalászott halat. Ha a felügyelő ágens bármily módon vagy áron csak egy kiló halat is merne valakinek átengedni, hivatala vesztese mellett még mint esaló be is perelhető.

Ha a bérlő maga is merne csak egy halat is visszatartani, az akkor elküldött egész halkészlet ára visszamarad a vállalkozóknak. A vállalkozók pedig ebben a tekintetben engesztelhetetlenek; ők, ugymond, a szigetiakkal és a vidéki községbeliekkel szemben le vannak kötelezve, hogy péntek estére halat szolgáltatassanak nékik és ha még egyszer annyit szállíthatnának is, volna kész helye s minél többet szállítanak, nekik annál előnyösebb. Ezen kalamitáson a sóhivatal akként óhajtott segíteni, hogy az árverési feltételekben kikötötte, miszerint a bérlő hetenkint legkevesebb 20—25 kiló színhalat tartozik a tiszta-ujlaki piacon elárusítani; azonban mivel ezen feltétel a bérlet összegét esökkentené, a felterjesztésből kitöröltetett! Így maradt Tisza-Ujlak a Tisza partján felkopott állal.

—n.

— **A Csapón** építendő templomra ujabban adakoztak: Kokas Jánosné 1 frt, Porosztóczi Jánosné 1 frt, Breza Pál napszamos 2 frt, Novák Ferenczné 1 frt, Garai J. esapi vasúti vendéglős a február 20-án tartott bál jövedelméből 24 frt 90 kr, Bodrogközről N. N. 5 frt, Kovács Sándor 1 frt, Budai János 1 frt, Komár Sándor 2 frt, Tóth Péter 2 frt, özv. Nagy Sándorné 1 frt, Máramaros-Szigetről többen 34 frt. A hívek most kezdik szállítani a szintén közadakozásból (300 frton) vásárolt 30 ezer téglát.

— **Ung.** Az „Ungvármegyei küzművelődési társulat” ügyeinek fellendítése érdekében lelkes felhívást tesz közzé a „Kelet” szerkesztősége. Óhajtja, hogy a működés a megye heterogén, de hazafias elemeinek teljesen békés egyetértése mellett vezetessék.

— A **beregszászi** harmadik új pénzintézet részvényeit — mint a „Bereg“ írja — már tuljegyezték. Az alapítók gyűlést tartottak és elhatározták, hogy az új pénzintézet 50 ezer forint alaptőkével alakul, melyet 1000 darab 50 forintos részvény képez. A részvénytőke havi 6 forintjával fizetendő. Az alapítók zálogházzal, illetőleg anyagraktárral kapcsolatosan szervezik az új pénzintézetet, melynek czíme „beregzászi kereskedelmi iparbank“ leend.

Színház.

Vasárnap a „Kis Madaram“, Gerő Károly népszínműve először, a közönség nagy érdeklődése mellett sikeres előadásban mutatott be. Serédi S. és Kömley kitűnő játéka nagy hatást keltett. Az ének és zenekar gyenge volt.

Hétfőn a felvidéki inségesek javára közepes számú közönség előtt a „Koldus diák“ ez idén másodszor. Az előadásról se jót, se rosszat nem mondhatunk.

Kedden márczius 15-én a nagy nap emlékére nem nagy közönség jelenlétében „II. Rákóczy Ferencz fogsága“ Szigligeti hatásos drámája került színre. Miklósi Ilona és Benedek némely jelenetben szépen játszottak s érzéssel szavaltak, de igényeinket, miket egy ilyen nagyobb apparátusu drámához fűzünk, sem ők, annál kevésbbé a többiek nem elégítették ki. Felemlítendő még Kalocsa R., kinek egy jelenete, mikor t. i. hosszas elválás után flával találkozik, tapsokra ragadta a közönséget. Sajnáljuk, hogy nagyobb szerekben ritkán láthatjuk őt. Illetékes körök figyelmébe ajánljuk a diákságot, mely sokszor czéltalan és ok nélküli tüntetésével az előadás zavartalan élvezetét megakadályozza.

Szerdán a közönség kedvenc primadonnája Serédi Sarolta jutalmául a „Szikatötő“ színpadunkon először, a közönség rendkívüli érdeklődése mellett zsufolásig telt ház előtt adatott. Perczekig tartó tapsvihar, virágcsokrok és emléktárgyakkal tüntette ki a közönség első megjelenésekor a jutalmazottat, ki eddigi szereplésével épen úgy, mint ez estén művészi játéka és szép éneke által legkiválóbb támasza és vonzóereje a színháznak. Az est sikere természetesen egészen az övé, habár mellette Benedek, Kömley ugyancsak „kitettek“ magukért. A jutalomjáték iránt olyan nagy volt az érdeklődés, hogy

Csütörtökön ismételni kellett. Az előadás siker tekintetében bár nem volt olyan arányu, mint az előző estén, de a lelkes közönség folyton tapsolta kedvencét.

Szombaton a „Nagymama“, Csiky vigjátéka adatott esekély számú közönség előtt. Egyike volt a jobb előadásoknak. Mezey Gizella kedves unoka volt. Győrffyné is dicséretet érdemel a nagymama elég sikeres alakításáért. Benedek a nála megszokott kellemmel s routinnal játszott. A szerepet általában jobban tudták, mint mások.

Vasárnap telt ház előtt „Kis madaram“ másodszor.

Irodalom.

— **Egyházi szent beszédek.** Bourdaloue és Massillon nyomán. Az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával közli Szalay Sándor. Kapható a szerzőnél Szatmárrt. Ára 50 kr. Ily czimű munka hagyta el legközelebb a „Pázmány-sajtó“-t. Tartalmaz a munka 13 szent beszédet különböző vasárnapokra.

A szerző derekasan megfelel e műben azon ígéreteknél, melyeket előfizetési felhívásában tett. Mert e beszédek korszerű tárgyaik, tartalmasságuk, egyszerű keresetlen és mégis figyelmet lekötő formájuk, átlátszó világos és így emlékezetben könnyen megtartható gondolatmenetük miatt nagy segítségére szolgálnak a lelkipásztornak szónoki hivatása teljesítésében. A legmelegebben ajánljuk a lelkészek tömeges pártfogásába.

— **Vezérkönyv** a gyermek-menedék-helyek felállításához és vezetéséhez. Számos ábrákkal ellátott melléklettel. Irta Marosán Kornél néptanító Aranyos-Megyesen. Lítteczky és Reizer kiadása Szatmáron. Ára 1 forint. A mű, mely a kiseddévás terén szakavatott és nagybuzgalmu férfiú tollából került ki, 157 lapon magában foglalja mindazon tudnivalókat, melyek az óvodákban és gyermekmenhelyeken, ezek felállításának módja, felszerelése, berendezése, a gyermekek testi és lelki gondozása s hasznos elfoglaltatása körül előfordulnak. Bőségesen közöl kipróbált tanácsokat, eljárási módokat, különböző játékokat, verseket, érdekes meséket, úgy, hogy a menhelyvezető e vezérkönyvvel kezében biztos uton és sikerrel haladhat. A Széchenyi-társulat igazgatója Ber. Kovách Eduárd kir. tanácsos maga is átvizsgálta e művet s azt a mondott czélra igen alkalmasnak találva, a társulati menhelyek vezetői részére elfogadta. Melegen ajánljuk mi is.

„**Borus Napok.**“ Irta Varga Mihály. Ajánlatos könyv. Sok helyütt a könnyekig megindító. Ifjusági, nevelőintézeti, zárdai és népkönyvtárakba igen alkalmas. A 10 novella főelőnye: alakjainak és az eseménynek belső valósága. Az ő falusi alakja vérből és hűből állanak, anélkül, hogy nyersék vagy bárdolatlanok volnának. Stílje egyszerű és minden fölösleges czifrát nélkülöz... Szinte jól esik hallgatni a tiszta, nemes lélek melodikus hangjait. A könyv kiállítása izléses. Ára fűzve 1 forint 10 kr. (beleértve a postaköltséget); igen esinos vászonkötésben 1 forint 50 kr.; selyemkötésben 2 forint 60 kr. A pénzt postautalványon, az egyszerű jelentkezéseket pedig levelező-lapon szerző nevére Csongrádra küldendők.

„**A görög katolikus egyházban** vasár- és ünnepnapokon a szent liturgián felolvasatni szokott apostoli szakaszok magyarázata“ czimű műre bocsátott ki előfiz. felhívást ifj. Gebé Andor ungvári theol. tanár. Ezen házagpótló szentírásmagyarázati (exegetikai) művével hasznos dolgot vél tenni az érdekelt keresztény katolikus lelkészeknek, éneklészeknek, tanítóknak és hívőknek annál inkább, mivel honi nyelvünkön ily munka eddig még nem jelent meg. A 25 ivre terjedő mű április hónap első napjaiban lesz szétküldve. Ára fűzve 2 forint. Papnövendékek, éneklészek és néptanítóknak 1 forint 20 kr-ával.

Hasznos tudnivalók.

— **A fejtörés gyógyítása.** A bécsi orvostudományi társulat ülésén egy Weisz Henrik nevű bécsi orvos felolvasást tartott a fejtörésről s elmondta, hogy új, hatásos gyógymódot talált fel, a mely rögtön megszünteti a kínos fejtörést. Dr. Weisz ugyanis azt tapasztalta, hogy a migrén rögtön megszűnik, ha a gyomorra, az alsó mellest és a köldök között nyomást gyakorolt. A nevezett orvos három fejtörésös betegnél alkalmazta ezt a gyógymódot, teljes sikerrel. A gyomorra alkalmazott nyomás gyógyító ha-

tása szerinte onnan ered, hogy a nyomás következtében új vérelosztás származik.

— **A borhamisítás egyszerű felismerése.** 1. Jól felrészve a bort, megtekintjük habját. Erősen viola-vörös színű hab gyanus ugyan, de előfordul, főképp déli vörös borokon. 2. Egy nagy csepp bort egy darab krétára csepegtetünk. Természetes vörös bornál a keletkezett folt csakhamar elhalványul és csak gyenge zöldes-violás színt mutat. Mesterségesen festett boroknál a folt meglehetősen erősen vörös, barna, vagy violaszínű marad sokáig. 3. Egy kicsiny (1—2 decziliteres) főzőcsuporba bort öntünk 8—10 evőkanálnyit. Ebbe egy stearingyertyából lefaragtt néhány forgácsot teszünk és aztán felforraljuk, folytonos kavarással közben. Kihűlés után a folyadék felszínén összegyűlt stearindarabkák csaknem fehérek, vagy alig festettek, ha bor természetesen vörös; ellenben vörösök, vagy violavörösök, ha a borban fuchsin, vagy ehhez hasonló természetű festőanyag volt.

— **A fuchsin és entian-violett ki-mutatás a borban.** 10 grm carbolsav 60 gr. aeterben és 1 gr. alkoholban feloldatik. Ezen oldat egy része a vizsgálat alá vonandó bornak két részével egy reagens-üvegben jól összeráztatik. Rövid ideig való állás után az aethercius réteg kivál; ez utóbbinak színtelenné kell lennie, s egy rózsza, violett-színeződés a fuksinre. illetve entian violette-re vallana.

Különfélék.

— **Csillagászati világóra.** Április elsejétől fogva egy igen ritka és nevezetes mechanikai remekmű lesz látható Budapesten: a híres csillagászati világóra, melyet Noll Ágost bierlingeni (würtembergi) órásmester készített, öt évi szakadatlan munkával. Ez a mű részletesség és pontosság dolgában felülmúlja magát a strassburgi világ-hírű órát; tudományos értéke mellett pedig épp páratlan sok mozgó alakjával és zenéjével, mely a nézőt minduntalan meglepi. Az óra pohárszékhez hasonló 3-4 méter magas diófaszékélyben van elhelyezve. Üveg-táblák mögött látható benne az egész óramű, mely egyszerre 17 hely idejét mutatja: a másodpercet, percet, óranegyedet, órákat, napokat, heteket, hónapokat és esztendőket egész a 9999 évig. Jelzi az óra az ünnepeket is, a változókkal egyetemben, bár soha sem kell igazítani. A perczeket egy angyal üti, az órákat a halál, a kit azonban rögtön félrehárit a béke géniusza. Az első óranegyedkor egy gyermek alakja jelenik meg, a másodikra ifju emberé, a harmadikra férfié, a negyedike aggastyáné. Mikor az óra üt, a középen álló Krisztus-szobor áldásra emeli kezét, a tizenkét apostol pedig meghajlik az Ur előtt, kivéve az egy Judást. Imádság idején ájtatos szerzetesek vonulnak egy kis templom felé s orgonaszó hallatszik. Ejjel a bakter kürtöl minden órában. Egy kakas szárnyát emelgetve kukorékol napfeljötté előtt. Karácson estéjén éjfélkor zeneszóval jelennek meg a betlehemi csordapásztorok. Az újévet herold ödvözli trombitaharogással. A négy évszak kezdetét szimbolikus alakok jelentik. Az óramű egyszersmind mutatja a föld forgását, a nap látszólagos mozgását és a hold változását. A remek óra 50,000 német márkot ér. Ugy van különben elrendezve, hogy az alakokat bármikor meg lehet jelentetni s a néző egy negyed óra alatt megláthatja az óra egész működését.

Apróságok.

A ki az égtől csak a földet kívánja, annak a föld nem mennyország; a ki az emberek közt angyalt keres, az alig talál embert is; de a ki az emberek közt csak embert keres, bizonyosan megtalálja angyalát.

Ha az emberek közt egy genie, egy csillag tűnik fel, minden ember messzelátóvá válik: egyik oldalról megnagyítja annak föltjait, más oldalról megkisebbíti annak fénypontjait.

Az emberek nem aggódnak azon, ha valaki miattok boszankodnak, de boszankodnak azon, ha valaki miattok nem aggódik.

Any a (5 éves leánykájához): Ma nagyatyád nevenapja van. Imádkozzál érte, hogy minél magasabb kort érjen.

Leányka: De mamám, elég öreg már nagyapám, inkább azért imádkozom, hogy fiatalabb legyen.

Szerkesztői üzenetek.

— **H.-nak.** A legutóbb beküldött vers csak vers. Szándéka jó, de ez még nem elég egy költeményhez.

„**A jó Lakatos bácsi**“ nagyon jó. Egyszerre fogjuk közölni. És kérjük a további hivatott munkálkodást.

„**A császári Rómában**“ ezimű dolgozatot köszönjük; de csak később közölhetjük.

„**Egy öngyilkos végső vallomása**“ pompás. Rövid idő múlva közöljük.

Egyik helybeli fűszerkereskedésben ügyes segéd

azonnal alkalmazást nyer. Könyvelésben gyakorlottak előnyben részesülnek. Az illető üzletről felvilágosítást kaphatni e lapok kiadóhivatalában.

LITTECZKY ÉS REIZER

könyv, papir és zenemű kereskedése
SZATMÁRON

a t. egyházi férfiak, tanítók, ügyvédek, mérnökök, jegyzők, gazdák, posta- és más hivatali irodák számára egyrészt raktáron tart, másrészt minden árfelemelés nélkül meg hozat: az irodalom bármely ágában s bármely nyelven megjelent **könyvet**, ajándéknak alkalmas díszműveket, ima- és képes könyveket.

Dúsan felszerelt raktárt tart: mindenféle író, levél, rajz és csomagoló **papirból**; író, rajz és festészeti szerekből; szent képek, olvasók, s más **egyházi szerekből**, egyházi, ügyvédi, községi, gazdasági és végrehajtói **nyomtatványokból**. — Előfizetést elfogad minden bel- és külföldi folyóirat, napi és divat **lapra**. Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

A Károlyi-háznál jó asztali bor

literenként 22–23 krért
50 literes hordókban és
feljebb kapható.

Lövy Miksa Szatmár.

Ajánlja a n. é. közönségnek jól felszerelt

könyv- és papirkereskedését.

Bárhon megjelent **bel- és külhoni irodalmi termékek** az eredeti bolti árban vidékre bérmentve küldve.

Mindennemű egyházi nyomtatványok és kész bekötött anyakönyvi könyvek.

Bodnár Gáspár, „Mesterlegények vándorkönyve az élet útjára”, ára füzve 40 kr. Vászonskötésben 60 kr.

Páskuj Lajos, nagybőjti beszédek. 2 kötet 2 frt.

Philotea, vászonkötésben 1 frt, bőrkötésben 2 frt.

Alte und Neue Welt egész évre 3 frt 60 kr.

— **Az ősszeg előleges beküldése mellett bérmentve küldöm.**

IMAKÖNYVEK, SZENTKÉPEK

nagy választékban, nagyon jutányos árban.

Író, levélpapir, s mindennemű

ÍRÓSZEREK

nagy raktárát ajánlom.

— **Könyvjegyzéket kívánatra bérmentve és ingyen küldök.**

Szatmártt, 1892. febr.

Tisztelettel:

Lövy Miksa

Szepességi név alatt mindennemű áruk lesznek forgalomba hozva.

Ezen, a nagyérdemű közönséget károsító eljárás elkerülése czéljából **minden nevezetesebb városban**

raktárt adunk.

A mi áruink csak tiszta lenfonadékból készült vászon- és damaszt-neműink kizárólag **gyepen fehérítvék** a Kárpátok alján, így azok jóságra és tartósságra felülmulhatnak.

„Első eperjesi“ len-damaszt-műszövéde készítményeink összes áruai **Deutsch Mór** urnál Szatmáron kaphatók.

2—3

BLOCH S. és FIA Eperjes.